

In memory of **Professor Alexander Sommer**

Prof. Ing. Alexander Sommer, DrSc.

Nečakane prehral 16. novembra 2006 zápas o život vynikajúci vedecký pracovník a vzácny človek.

Prof. Sommer sa narodil 12. októbra 1936 v Matejovciach pri Poprade. Po štúdiách na gymnáziách v Kežmarku a Poprade, kde maturoval v roku 1955, a absolvovaní Vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre (1961), bol prijatý na Výskumný ústav živočíšnej výroby v Nitre, aby pôsobil v oblasti výskumu výživy hospodárskych zvierat. Veľmi skoro sa prejavil ako nadaný, tvorivý, mimoriadne aktívny, cieľavedomý a organizačne schopný pracovník, ktorý si vytvára prirodzenú autoritu a dôveru u spolupracovníkov i v širšej komunite vedeckých a odborných pracovníkov.

Tosapochopiteľneprejaviloajvjehokvalifikačnom postupe a pri poverovaní rôznymi funkciami. Hodnosť CSc. (PhD.) získal v roku 1965 a DrSc. obhájil ako jeden z najmladších v oblasti poľnohospodárskych vied už v roku 1977. Jeho dizertačné práce z oblasti metabolizmu dusíkatých látok u prežúvavcov prinášali originálne poznatky a mali veľmi priaznivý domáci i zahraničný ohlas. Docentom bol od roku 1985 a o tri roky bol menovaný za profesora pre oblasť výživy a fyziológie zvierat na Vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre.

V roku 1968 sa na základe voľby spolupracovníkov stal vedúcim novovytvoreného oddelenia výživy zvierat, ktoré budoval prakticky od základu a rozvíjal až do formy Ústavu výživy zvierat v rámci VÚŽV v Nitre. Od roku 1975, najprv ako vedecký sekretár a potom ako štatutárny zástupca riaditeľa mal vo svojej pôsobnosti vedecko-výskumný úsek Výskumného ústavu živočíšnej výroby.

Vedecké práce prof. Sommera sú v hlavnom rozsahu zamerané na problémy trávenie živín, proteosyntézy a proteolýzy u prežúvavcov, ileálnej stráviteľnosti aminokyselín u ošípaných, ale venuje sa aj problematike degradovateľnosti bielkovín, geneticky modifikovaným krmivám a vzťahom medzi

An excellent scientific worker and a man in a thousand lost his struggle for life unexpectedly on 16th November 2006.

Born at Matejovce in Poprad on October 12, 1936, Professor Sommer attended high schools in Kežmarok and Poprad before taking the school leaving examination in 1955. After his graduation from the University of Agriculture in Nitra (1961) he was engaged in the Research Institute for Animal Production in Nitra in the field of farm animal nutrition. Very soon his qualities as a talented, creative, extraordinarily active, determined man capable of organizing with natural authority, able to boost the confidence of his co-workers as well as of broader community of scientific workers and specialists came into the fore.

Naturally, it became evident also from his qualifications, positions and charges held throughout his career with various functions. He obtained a PhD. Degree in 1965, and by 1977, earned the merit of successfully defending the DSc. degree as one of the youngest people in the sphere of agricultural sciences. His thesis in the sphere of metabolism of crude proteins in ruminants brought original knowledge and was met with very positive acceptance at home and abroad. He served as an Associate Professor since 1985, and three years later he was appointed as a Professor in the sphere of nutrition and physiology of animals at the University for Agriculture in Nitra.

In 1968, his co-workers elected him as founder head of the newly created Department of Animal Nutrition which later, due to his continuous efforts, came to be known as the Institute for Animal Nutrition within the Research Institute for Animal Production in Nitra. Since 1975 at first as a scientific secretary and then as statutory deputy director he served the scientific and research section of the Research Institute for Animal Production in various capacities.

Scientific works of Prof. Sommer dealt mainly with problems of nutrients digestion, proteosynthesis and proteolysis in ruminants, ileal digestibility of amino acids in pigs, but he also left significant contributions in the fields of protein degradability, genetically modified feeds and relations between crude proteins and energy in nutrition of animals, as well as utilization of stimulatory substances and the ecological aspects of animal production. From the above mentioned areas he published as author and/or co-author 228 original scientific papers, also in periodicals recorded in CC, in the collections of papers from foreign and native scientific events, 311 contributions, 38 books, several chapters in books and monographs and 264 articles in specialized press and daily newspapers. The importance of his publication activity is supported by 450 bibliographical references, out of which 143 figure out in SCI index. He was a member of editorial boards of various native and foreign journals.

dusíkatými látkami a energiou vo výžive zvierat i využitíu stimulačných látok a ekologickým aspektom živočíšnej produkcie. Z uvedených oblastí publikoval ako autor a spoluautor 228 pôvodných vedeckých prác aj v periodikách evidovaných v CC, v zborníkoch na zahraničných a domácich vedeckých podujatiach 311 príspevkov, 38 knižných publikácií, kapitol v knihách a monografiách a 264 článkov v odbornej a dennej tlači. O význame jeho vedeckej publikačnej tvorby svedčí 450 citácií, z toho 143 v indexe SCI. Bol členom redakčných rád našich a zahraničných časopisov.

Výsledky jeho práce mali odozvu aj v rôznych i mimorezortných inštitúciách. Okrem členstva v ČSAZ (1980-1990) bol zvolený za člena SAV i ČSAV a v rokoch 1988 až 1990 bol členom ich prezídií. Osem rokov (1988-1995) vykonával funkciu predsedu vedeckého kolégia SAV pre poľnohospodárske, lesnícke a veterinárne vedy a od roku 1990 aj podpredsedu vedeckého kolégia ČSAV pre teoretické základy poľnohospodárstva. V roku 2005 bol zvolený za riadneho člena Učenej spoločnosti SAV. Členom Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied a jej predsedom bol od roku 2004 až do skonania. Po zriadení Agentúry SAPV v roku 1994 ho minister pôdohospodárstva SR menoval za riaditeľa tejto inštitúcie, v ktorej pôsobil až do roku 2003. Okrem toho bol členom vedeckých rád vo viacerých výskumných ústavoch, na univerzitách, ale aj vo vedeckých orgánoch významných zahraničných vedeckých a pedagogických organizácií. Napr. ako zahraničný člen Zväzu nemeckých výskumných inštitúcií poľnohospodárskych, Nemeckej spoločnosti fyziológie výživy, Zväzu krmovínárov Rakúska, Európskej asociácie pre živočíšnu výrobu (EAAP), Ukrajinskej akadémie poľnohospodárskych vied, Českej akadémie poľnohospodárskych vied a iných. Vykonával rad rokov predsedu a člena komisií pre obhajobu kandidátskych a doktorských dizertačných prác a funkciu člena Komisie pre výchovu a vedeckú kvalifikáciu pri predsedníctve SAV. V rokoch 2000-2004 bol členom rady vlády pre vedu a techniku.

V roku 1981 kandidoval za vedeckotechnickú spoločnosť a bol zvolený za poslanca do snemovne ľudu Federálneho zhromaždenia ČSSR, kde od roku 1986 do polovice roku 1990 vykonával funkciu predsedu výboru pre poľnohospodárstvo a výživu. Poslaneckého mandátu a uvedenej funkcie nebol zbavený ani po roku 1989.

Bohatá bola aj pedagogická činnosť prof. Sommera. Okrem prednášok na našich vysokých školách a univerzitách má výberové prednášky aj v zahraničí (Humboldtová univerzita, Berlín; Mendelova univerzita, Brno a iné). Ako školiteľ vchoval rad vedeckých pracovníkov a veľmi často bol pozývaný ako prednášateľ rôznymi odbornými záujmovými organizáciami a pre výrobnú sféru.

Významnou charakteristikou prof. Sommera je jeho medzinárodná vedecká činnosť. V rokoch 1977-1980 organizoval a viedol rozsiahly medzinárodný experiment s účasťou vedeckých pracovníkov zo 7 krajín, zameraný

Results of his work met with wide acceptance and praise also from various extra departmental institutions. Besides holding the membership of the Czechoslovak Academy of Agriculture (1980 – 1990) he was also elected as a member of the Slovak Academy of Sciences (SAS) as well as Czechoslovak Academy of Sciences (CAS), and during 1988 – 1990 he was a member of their boards of management. For eight years (1988 – 1995) he performed the function of the chairman of the scientific council of the SAS for agricultural, forestry and veterinary sciences, and since 1990 also as deputy chairman of the scientific council of the CAS for theoretical basis of agriculture. In 2005, he was elected as a full member of the Learned Society of SAS. He was a member of the Slovak Academy of Agricultural Sciences, and since 2004 its chairman until his death. After the establishment of the Agency SAAS the Ministry of Agriculture of the Slovak Republic appointed him as the director of this institution in 1994, which he went on to continue till 2003. Besides, he was also a member of scientific councils of a number of research institutes, universities as well as scientific organs of outstanding international scientific and educational organizations. For instance, as foreign member of the Association of the German Agricultural Research Institution, German Society of Nutrition Physiology, Association of Austrian Feed Producers, European Association for Animal Production, Ukrainian Academy of Agricultural Sciences, Czech Academy of Agricultural Sciences, among others. For a couple of years he acted as the chairman as well as member of commissions for defence of doctoral theses, and as member of the Commission for education and scientific qualification at the Board of SAS. During 2000 – 2004 he was appointed as a member of the council of government for science and technology.

In the year 1981 he stood as the member of Scientific-Technical Society and was elected as a member of the House of the People of the Federal Council of the Czechoslovak Socialist Republic; he held the position of chairman of the committee for agriculture and nutrition from 1986 till 1990. He remained in this position even after 1989.

Rich were also the educational activities of Prof. Sommer. He used to visit, as a guest lecturer, not only the universities at home but also abroad (Humboldt University in Berlin, Mendel University in Brno, among others). As a supervisor he educated a number of scientific workers, and he was very often invited as lecturer by various organizations special-interest and in the production sphere.

Important characteristics of Prof. Sommer included his international scientific activity. In the period from 1977 – 1980, he organized and conducted a broad international experiment, in which participated scientific workers from 7 countries. It was aimed at the metabolism of non-proteinous nitrogen in ruminants. Unique knowledge obtained in this experiment was published in journals recorded in CC abroad. He worked in co-operation with

na metabolizmus nebielkovinového dusíka u prežúvavcov. V experimente sa získali unikátne poznatky publikované v zahraničných karentovaných časopisoch. Aktívne spolupracoval s vedeckými a vedecko-pedagogickými inštitúciami v Nemecku, Holandsku, Veľkej Británii, Francúzsku, Belgicku, Rakúsku, Poľsku, Maďarsku, Bulharsku, Rusku a Kanade.

Aktívne sa zúčastňoval aj na vedeckých konferenciách Európskeho zootechnického združenia (European Association for Animal Production) i svetových kongresov z oblasti zootechniky, fyziológie výživy zvierat a pod., kde prezentoval výsledky ústavu a slovenskej vedy v danej oblasti.

Bohatá činnosť prof. Sommera bola viackrát zaslužené ocenená doma i v zahraničí. Obdržal štátnu vedeckú cenu za výsledky v oblasti metabolizmu dusíka u zvierat, zlaté medaily SAV za rozvoj biologických vied, Veterinárnej univerzity vo Viedni, Veterinárnej univerzity v Košiciach, Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre, Ministerstva pôdohospodárstva SR, Pamätnú plaketu SAV za príspevok k rozvoju vedy, Medailu SAPV za rozvoj Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied a štátne vyznamenanie Rad Ľudovíta Štúra I. triedy. Ďalej cenu ČSAZ a SAPV za vedecké výsledky, viacnásobné ocenenie Slovenského literárneho fondu za knižné publikácie a ďalšie uznania a ocenenia vedeckými a pedagogickými inštitúciami.

Viedol autorský kolektív pre vypracovanie nových moderných noriem potreby živín pre prežúvavcov a hodnotenie krmív, ktoré sú kompatibilné s najnovšími normami používanými v krajinách EÚ.

Výše 45 rokov som bol s prof. Sommerom v tom najužšom pracovnom prepojení v rámci pôsobenia vo VÚŽV v Nitre i v mimo ústavných a medzinárodných aktivitách, ale aj v priateľských kontaktoch. Preto myslím, že môžem hodnoverne oceniť jeho mimoriadne vedecké, tvorivé a koncepčné i organizačné schopnosti, precíznosť, obetavosť pre inštitúciu a kolektív, čestné, zásadové postoje a čistý charakter, vysokú náročnosť predovšetkým voči sebe i jeho veľké zásluhy na budovaní ústavu, ale aj slovenskej zootechnickej vedeckej základne a jej dôstojnej prezentácii doma i v zahraničí.

Mali sme sa stretnúť pri jeho životnom jubileu a vzdať mu záslužnú úctu, poďakovať za všetko, čo urobil pre slovenskú vedu, našu spoločnosť, pre ľudí a inštitúcie, v ktorých pôsobil, i pre nás, jeho spolupracovníkov a priateľov. Osud mu nedoprial zostať medzi nami, ani tých niekoľko dní, ktoré zostávali do tohto stretnutia. Ostalo po ňom veľa prázdnych miest, veľa nenaplnených predsavzatí.

Bude chýbať predovšetkým svojim najbližším a priateľom, ale aj vede a všade tam, kde aktívne pôsobil.

Jeho odchod je bolestivý pre každého, kto ho dobre poznal, kto mal príležitosť sa s nim stretávať.

Zostáva však po ňom dôstojný monument životného diela jeho práce a ľudskej pôsobnosti, prežijú ďalej v našej myšli a v našom srdci.

Nech pretrváva česť jeho pamiatke.

Ján Plesník

several scientific and scientific-educational institutions in Germany, the Netherlands, Great Britain, France, Belgium, Austria, Poland, Hungary, Bulgaria, Russia and Canada.

He also participated also in international scientific conferences - the European Association for Animal Production, the world congresses of zootechniques, physiology of nutrition, to name a few, during which he presented the scientific activities of the institute and of the Slovak science as a whole.

Numerous works of Prof. Sommer earned rewards at home as well as abroad. He received the state scientific prize for his contribution in the sphere of metabolism of nitrogen in animals, also the gold medals from the SAS for the development in the field of biological sciences, from the Veterinary University in Vienna, Veterinary University in Košice, Slovak Agricultural University in Nitra, Ministry of Agriculture of the Slovak Republic, Commemorative plaque of the SAS for the contribution towards the development of science, Medal of the SAAS for the development of the Slovak Academy of Agricultural Sciences, and a class I state distinction Order of Ľudovít Štúr. Furthermore, he received the prize of the Czechoslovak Agricultural Academy and SAAS for his scientific findings, many awards of the Slovak Literary Fund for books, and other acknowledgements and rewards by scientific and educational institutions.

Prof. Sommer was also the head of the team which elaborated modern standards of nutrient requirement for ruminants, and evaluation of feeds that are compatible with the latest EU standards.

The author considers himself fortunate enough to be in close contact with Prof. Sommer personally for more than 45 years during his activities in the Research Institute for Animal Production in Nitra and other activities outside the institute and abroad, and also to be on friendly terms. Which is why the author took the opportunity of credibly acknowledging the extraordinary scientific, creative and conceptual qualities of Prof. Sommer, as well as his organizational abilities, precision, devotion to the institution and the faith in the team, honest, principled stand and genuine character, high demands mainly towards the self, and great contribution in the creation and development of the institute as well as of the Slovak zoo-technical scientific basis and its dignified presentation at home and abroad.

The time is ripe to commemorate him on the occasion of his 70th birthday and pay our respects to him, thank him for everything he did for the Slovak science, our society, for people and institutions, in which he worked, for us - his colleagues and friends. The fate did not grant him to stay with us; not even the couple of days that remained to the meeting. There remained many empty spaces and many unrealized intentions.

There remains a dignified monument in the form of his lifetime-work and human activity, and he remains in our minds and in our hearts.